

*Дързостта на времето
пролазва
всред каруците с безсънни
пътища...*

Васил Чапразов

В ПРОСТРАНСТВОТО НА ВРЕМЕТО И ЖИТЕЙСКИТЕ ПЪТИЩА

„Жената играе важна икономическа роля, която при относителната икономическа независимост се състои в задължението да осигурява всекидневното оцеляване на циганското семейство (храна и дрехи). В обстановка на заплахи от изхвърляне или чести гонения, когато мъжете са били преследвани, затваряни и измъчвани, жената е отговаряла за изхранването на семейството” (Лиежоа 1999: 91). Тя се грижи за децата и възрастните, за прехраната и облеклото, контактува с хора от общността и с официалните власти. Разкриването на тази нейна роля не може да стане изолирано от цялостната картина на циганската идентичност, бит, култура, душевност. За да се открие, тя трябва да се проследи на фона на циганското ежедневие, на вътрешносемейните, груповите и междуetniческите взаимодействия. Начинът на живот на циганите/ ромите (уседнал или чергарски), възможностите за прехрана, взаимоотношенията в общността и с макрообществото са пряко зависими от историческите събития, икономическите режими и политическото устройство на държавата през различните епохи.

Пристигнали на Балканите в различно време и по различни пътища, те се вписват в наличните социално-икономически ниши, запазвайки своите етнокултурни характеристики. Авторите дават доста широки времеви граници за начало на миграционните процеси на циганите от Древна Индия. Започват от V век и достигат до XV век. Причините за това се търсят в хунските нашествия от Средна Азия през IV-V век и в арабските нахлувания в Индия през VII-VIII век, които водят до сериозни социално-икономически промени. Чрез резултатите от лингвистичните изследвания учените разделят миграцията на три основни потока. Първият са говорещите бен диалект Дом, който се насочва на югозапад и се заселва в земите на Сирия и Палестина, а оттам отделни групи продължават към Египет